

PYHÄ EKUMEENINEN
VATIKAANIN II
KIRKOLLISKOKOUS

Toinen osa

JULISTUKSET JA DEKREETIT

Alunperin nämä asiakirjat ovat ilmestyneet
Acta Apostolicae Sedis -sarjassa:

Gravissimum educationis: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Nostra aetate: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Dignitatis humanae: Vol. LVIII, 1966, n:o 14

Ad gentes: Vol. LVIII, 1966, n:o 14

Presbyterorum ordinis: Vol. LVIII, 1966, n:o 14

Apostolicam actuositatem: Vol. LVIII, 1966, n:o 12

Optatam totius: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Perfectae caritatis: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Christus Dominus: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Unitatis redintegratio: Vol. LVII, 1965, n:o 1

Orientalium ecclesiarum: Vol. LVII, 1965, n:o 1

Inter mirifica: Vol. LVI, 1964, n:o 3

*Rakenneluettelossa mainitut otsikot ovat asiakirjaa valmistelleen
komission laatimat, mutta eivät kuulu lopulliseen tekstiin. Ne on otettu
mukaan asiakirjan ymmärtämisen helpottamiseksi.*

Pyhä ekumeeninen

Vatikaanin II kirkolliskokous

Toinen osa: **Julistukset ja dekreetit**

Suomenkielinen laitos:

Copyright © 2013 Katolinen tiedotuskeskus, Pyhän Henrikin aukio
1 B, 00140 Helsinki. Sähköposti: info@katolinen.fi. Kannen kuva:
SIR.

Tämä teos sisältää tarkistetut laitokset aiemmin yksittäin
julkaistuista asiakirjoista sekä kolme ennen julkaisematonta
suomennosta. Ensimmäinen painos.

Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2013.

ISBN-13: 978-952-9627-84-4.

**Piispa Paavali
Jumalan palvelijain palvelija
yhdessä pyhän kirkolliskokouksen isien kanssa
asian ainaiseksi muistamiseksi**

Julistus

GRAVISSIMUM EDUCATIONIS

kristillisestä kasvatuksesta

JULISTUKSEN RAKENNE

Johdanto

1. Yleinen oikeus kasvatukseen ja sen merkitys
2. Kristillinen kasvatus
3. Ketkä ovat vastuussa kasvatuksesta
4. Kristillisen kasvatuksen apukeinot
5. Koulun merkitys
6. Vanhempien oikeudet ja velvollisuudet
7. Moraalinen ja uskonnollinen kasvatus kaikissa kouluissa
8. Katoliset koulut
9. Katolisen koulun eri lajit
10. Katoliset yliopistot ja tiedekunnat
11. Teologiset tiedekunnat
12. Yhteistyö opetuksen alalla

PÄÄTÖS

Pyhä ekumeeninen kirkolliskokous on huolellisesti tutkinut kasvatuksen ensiarvoista merkitystä ihmisen elämässä ja sen kasvavaa vaikutusta tämän aikakauden sosiaaliseen kehitykseen.[1] Todellakin meidän aikanamme vallitsevissa olosuhteissa käyvät nuorten kasvattaminen ja vieläpä aikuisten jatkuva koulutus sekä entistä helpommiksi että tärkeämmiksi. Ihmisethän tulevat yhä tietoisemmiksi omasta arvostaan ja tehtävästään ja haluavat päivä päivältä aktiivisemmin osallistua yhteiskunnalliseen sekä erityisesti poliittiseen ja taloudelliseen elämään.[2] Ihmisille, joilla nykyään on enemmän vapaata aikaa kuin aikaisemmin, tarjoavat tekniikan ja tieteellisen tutkimuksen hämmästyttävä edistys sekä uudet tiedotusvälineet tilaisuuden entistä helpommin syventyä kulttuuriseen ja hengelliseen perintöönsä sekä kehittää itseään ryhmien ja jopa kansojen välisessä läheisemmässä kanssakäymisessä.

Niinpä kaikkialla pyritäänkin edistämään kasvatusta yhä enemmän. Ihmisten, erityisesti lasten ja vanhempien, perusoikeudet kasvatuksen alalla tunnustetaan ja niistä laaditaan julkisia julistuksia.[3] Opiskelijoiden lukumäärän nopeasti kasvaessa koulutkin kasvavat ja niitä parannetaan kaikkialla, ja uusia oppilaitoksia perustetaan. Kasvatuksen ja opetuksen alalla kokeillaan uusia menetelmiä. Suurin ponnistuksin yritetään ulottaa kasvatusta kaikkiin ihmisiin, vaikka vielä suuri joukko lapsia ja nuoria ei saa alkeellistakaan kouluopetusta ja monet muut jäävät vaille sopivaa kasvatusta, jossa edistetään samalla kertaa totuutta ja rakkautta.

Täyttääkseen jumalalliselta perustajaltaan saamansa tehtävän julistaa pelastuksen salaisuutta kaikille ihmisille ja uudistaa kaiken Kristuksessa pyhän äitimme Kirkon tulee vaalia ihmisen koko elämää, myös sen maallista puolta, siinä määrin kuin se liittyy ihmisen taivaalliseen kutsu-
mukseen.[4] Sen tähden Kirkolla on osansa kasvatuksen edistämässä ja kehityksessä. Sen vuoksi pyhä kirkolliskokous antaa periaatejulistuksen, joka koskee kristillistä kasvatusta erityisesti kouluissa. Näitä periaatteita tulee kehittämään edelleen erityinen kirkolliskokouksen jälkeinen komissio, ja niiden soveltamisesta paikallisiin olosuhteisiin huolehtivat piispainkokoukset.

1. Kaikilla ihmisillä rodusta, säädystä ja iästä riippumatta on ihmisarvonsa nojalla peruuttamaton oikeus kasvatukseen,[5] joka vastaa heidän omaa päämääräänsä,[6] heidän luonnettaan ja sukupuoltaan, joka on sovellettu heidän maansa kulttuuriin ja traditioihin ja joka on samalla avoin veljelliselle yhteydelle toisiin kansoihin ja edistää todellista ykseyttä ja rauhaa maan päällä. Oikea kasvatustahtaa ihmispersoonan kehittämiseen ottaen huomioon hänen lopullisen päämääränsä ja sen yhteisön hyvän, jonka jäsen hän on ja jonka tehtävistä hän aikuisena tulee saamaan oman osansa.

Sen tähden on lapsia ja nuoria, ottaen huomioon psykologian ja kasvatus- ja opetustieteen saavutukset, autettava harmonisesti kehittämään fyysisiä, moraalisia ja älyllisiä lahjojaan, niin että he vähitellen omaksuvat syvemmän vastuuntunnon, herkeämättä pyrkivät kehittämään omaa elämänsä oikein ja tavoittelevat oikeaa vapautta voittamalla elämän vaikeudet rohkeasti ja kestävinä. Annetakoon heille myös iän karttuessa myönteistä ja järkevää ohjausta sukupuolielämän asioissa. Heidät on myös opettava siten osallistumaan yhteiskunnalliseen elämään, että he välttämättömillä ja hyödyllisillä taidoilla varustettuina voivat aktiivisesti liittyä yhteisön eri ryhmiin ja että

he ovat valmiit avoimeen keskusteluun toisten kanssa ja halukkaita kykynsä mukaan edistämään yhteistä hyvää.

Pyhä kirkolliskokous julistaa myös, että lapsilla ja nuorilla on oikeus tulla johdatetuiksi arvioimaan moraalisia arvoja terveellä omallatunnolla, omaksumaan ne henkilökohtaisella päätöksellä sekä entistä syvemmin tuntemaan Jumalaa ja rakastamaan häntä. Sen vuoksi kirkolliskokous vakavasti pyytää niitä, jotka hallitsevat kansoja tai joilla on johtava asema kasvatuksen alalla, huolehtimaan siitä, että nuorisolta ei milloinkaan riistetä tätä pyhää oikeutta. Edelleen kirkolliskokous kehottaa Kirkon lapsia alttiisti myötävaikuttamaan kasvatuksen koko alalla erityisesti tähdänten siihen, että sopivan kasvatuksen ja opetuksen siunaus voitaisiin mahdollisimman pian ulottaa kaikkiin ihmisiin kaikkialla maailmassa.[7]

2. Jokaisella kristityllä on oikeus saada kristillinen kasvatus. Hänhän on uudestisyntynyt vedestä ja Pyhästä Hengestä ja hänestä on tullut uusi luomus,[8] ja häntä kutsutaan Jumalan lapseksi, joka hän myös on. Tämä kasvatusta ei tavoittele pelkästään ihmispersoonan kypsymistä yllä kuvatulla tavalla, vaan sen päätarkoitus on, että kasvatetut, samalla kun heidät asteittain perehdytetään tietoon pelastuksen salaisuudesta, tulevat yhä selvemmin tietoisiksi saamastaan uskon lahjasta ja oppivat palvomaan Isää Jumalaa hengessä ja totuudessa (vrt. Joh. 4:23) erityisesti liturgian kautta; että he omassa elämässään tulevat vanhurskauteen ja pyhyyteen totuudessa luodun uuden ihmisen kaltaisiksi (Ef. 4:22-24); että he kehittyvät täyteen mieluuteen, Kristuksen täyteen täyden iän määrään (Ef. 4:13), ponnistelevat Kristuksen mystisen ruumiin laajentamiseksi; edelleen että he kutsumuksestaan tietoisina tottuvat todistamaan heissä olevasta toivosta (vrt. 1. Piet. 3:15) ja edistämään maailman kristillistymistä, jolloin ne luonnolliset arvot, jotka sisältyvät Kristuksen pelastamaan ihmiseen kokonaisuudessaan, pääsevät edistävästi vaikut-

tamaan koko yhteiskunnan hyvinvointiin.[9] Sen tähden tämä pyhä kirkolliskokous muistuttaa sielunpaimenia heidän vakavasta velvollisuudestaan järjestää kaikki niin, että kaikki kristityt pääsevät osallisiksi tästä kristillisestä kasvatuksesta, erityisesti nuoret, jotka ovat Kirkon toivo.[10]

3. Koska vanhemmat ovat antaneet lapsilleen elämän, heitä sitoo vakava velvollisuus kasvattaa jälkeläisensä. Sen tähden on vanhempia pidettävä heidän ensimmäisinä ja tärkeimpinä kasvattajinaan.[11] Tämä kasvattajan tehtävä on niin tärkeä, että sen puuttumisen voi vain vaivoin korvata. Vanhempien on luotava Jumalaan ja ihmisiin kohdistuvan rakkauden ja kunnioituksen läpitunkema kodin ilmapiiri, jossa lasten kaikinpuolinen yksilökohtainen ja yhteiskunnallinen kasvatusta voi menestyä. Sen tähden perhe onkin niiden sosiaalisten hyveiden peruskoulu, joita jokainen yhteiskunta tarvitsee. Nimenomaan kristillisessä perheessä, joka on avioliiton sakramentin armon ja tehtävän rikastuttama, lapset pitäisi ensimmäisistä ikävuosistaan lähtien opettaa kasteessa saadun uskon mukaisesti tuntemaan Jumala, palvomaan häntä ja rakastamaan lähimmäistään. Perheessä lapset saavat myös ensi kokemuksensa terveestä inhimillisestä yhteiselämästä ja Kirkosta. Perheessä lapset vähitellen tutustutetaan ihmisten väliseen kanssakäymiseen ja Jumalan kansaan. Ymmärtäköt siis vanhemmat, miten tärkeä tekijä tosi kristillinen perhe on Jumalan kansan elämälle ja sen kehitykselle.[12]

Perhe, jolla on ensisijainen velvollisuus kasvattaa, tarvitsee siinä koko yhteiskunnan tukea. Niiden oikeuksien lisäksi, jotka kuuluvat vanhemmille sekä niille henkilöille, joille vanhemmat uskovat osan kasvatustyöstään, kuuluu tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia yhteiskunnalle, sillä sen tehtävä on ohjata sitä, mikä on ajallisen yhteisen hyvän kannalta tarpeellista. Yhteiskunnan tehtävä on edistää nuorison kasvatusta monin tavoin: sen on turvattava vanhempien ja muiden kasvatustyöhön osallistuvien vel-

vollisuudet ja oikeudet ja avustettava heitä; lähivastuuperiaatteen pohjalta yhteiskunnan on täytettävä kasvatusvelvollisuus siellä, missä vanhempien tai muiden yhteisöjen aloitteet puuttuvat, kuitenkin vanhempien toivomuksia noudattaen; sen lisäksi yhteiskunnan on yhteisen hyvän vaatiessa perustettava omia kouluja ja oppilaitoksia.[13]

Aivan erityisestä syystä kasvatustehtävä kuuluu Kirkolle, ei ainoastaan siksi, että Kirkkoa ihmisistä muodostuneena yhteisönä on pidettävä myös kykenevänä antamaan kasvatusta, vaan erityisesti siksi, että sen tehtävä on julistaa pelastusta kaikille ihmisille, saattaa Kristuksen elämä kristittyjen ulottuville ja auttaa heitä jatkuvasti huolenpidollaan, jotta he pääsisivät tämän elämän täydellisyyteen. [14] Kirkko on äitinä velvollinen antamaan näille lapsilleen kasvatuksen, jonka avulla heidän koko elämänsä täyttyy Kristuksen hengellä. Samalla Kirkko tarjoaa apunsa kaikille kansoille edistääkseen ihmispersoonan kaikinpuolista täydellistymistä maallisen yhteiskunnan hyväksi ja yhä inhimillisemmän maailman rakentamiseksi.[15]

4. Täyttäessään kasvatustehtävänsä Kirkko käyttää kaikkia sopivia keinoja, mutta erityisesti niitä, jotka sille ovat ominaisia. Ensimmäinen näistä on katekeettinen opetustyö,[16] joka valaisee ja vahvistaa uskoa, ravitsee elämää Kristuksen hengen mukaan, johtaa tietoiseen ja aktiiviseen osallistumiseen liturgian salaisuuteen[17] ja kannustaa apostoliseen toimintaan. Kirkko pitää suuressa arvossa ja pyrkii hengellään täyttämään ja jalostamaan myös muita apuvälineitä, jotka kuuluvat ihmisten yhteiseen perintöön ja joilla on suuri merkitys sielujen kehittämisessä ja ihmisten muovaamisessa. Näitä ovat joukotiedotusvälineet,[18] hengen ja ruumiin kehittämiseen tähtäävät ryhmätoiminnan muodot, nuorisojärjestöt ja aivan erityisesti koulut.

5. Kasvatuksen välineiden joukossa on erikoisasema koululla,[19] joka tehtävänsä vuoksi jatkuvasti huolehtii älyllisten kykyjen muokkaamisesta, kehittää oikeaa arvostelukykystä, perehdyttää aikaisempien sukupolvien luomaan kulttuuriperintöön, edistää arvojen tajuja ja valmistaa tulevaan ammattiin. Luonteeltaan ja taustaltaan erilaisten oppilaiden välillä koulu saa aikaan ystävyys-suhteita ja edistää yhteisymmärryksen henkeä. Edelleen koulu on eräänlainen keskus, jonka toimintaan ja kasvuun perheiden, opettajien, erityyppisten kulttuuria, uskonnollista ja yhteiskuntaelämää edistävien järjestöjen, valtion ja koko ihmisyyden pitää yhteisesti osallistua.

Arvokas ja samalla tärkeä on kaikkien niiden kutsumus, jotka auttavat vanhempia heidän velvollisuuksiensa täyttämässä ja jotka yhteiskunnan edustajina toimivat kasvattajina kouluissa. Tämä kutsumus vaatii erityisiä mielen ja sydämen ominaisuuksia, huolellista valmistautumista ja alituista uudistumisen ja mukautumisen valmiutta.

6. Vanhemmilla, joilla on ensisijainen ja peruuttamaton oikeus ja velvollisuus huolehtia lastensa kasvatuksesta, täytyy olla todellinen vapaus heidän valitessaan koulua lapsilleen. Sen vuoksi julkisen vallan, jonka velvollisuus on suojella ja puolustaa kansalaisten oikeuksia, täytyy distributiivisen oikeudenmukaisuuden perusteella huolehtia siitä, että julkisia avustuksia jaetaan sillä tavoin, että vanhemmilla on todellinen vapaus valita lapsilleen koulu omantuntonsa mukaan.[20]

Edelleen on valtion vastattava siitä, että kaikilla kansalaisilla on mahdollisuus päästä osallisiksi kulttuurista ja että heidät sopivalla tavalla valmennetaan käyttämään yhteiskunnallisia oikeuksiaan ja täyttämään velvollisuutensa. Sen tähden valtion on taattava lapsille oikeus riittäväan koulukasvatukseen, valvottava opettajavoimien pätevyyttä ja opetuksen tasoa, huolehdittava koululaisten terveydenhoidosta ja yleensä kehitettävä koko koululai-

tosta lähivastuun periaatetta silmällä pitäen, ettei mitään koulumonopolia pääse syntymään, sillä sellainen sotii ihmisen perusoikeuksia, sivistyksen kehitystä, kansalaisten rauhanomaista yhteiselämää ja monissa nykyisissä yhteiskunnissa esiintyvää moniarvoisuutta vastaan.[21]

Pyhä kirkolliskokous kehottaa kristittyjä tekemään voitavansa, jotta heidän avullaan löydettäisiin sopivia kasvatusmenetelmiä ja opintosuunnitelmia ja koulutettaisiin opettajia, jotka todella pystyvät kasvattamaan nuorisoa. Erityisesti vanhempainyhdistyksissä kristittyjen tulisi vallassaan olevin keinoin kehittää kaikkea koulun toimintaa ja aivan erityisesti sitä moraalista valmennusta, joka koulun on annettava oppilailleen.[22]

7. Koska Kirkko syvästi tuntee vakavan velvollisuutensa huolehtia kaikkien lastensa moraalisesta ja uskonnollisesta kasvatuksesta, sen on kohdistettava erityistä kiintymystä ja avunantoa niihin lukemattomiin, jotka käyvät ei-katolista koulua. Tämä tapahtukoon sekä niiden elävällä todistuksella, jotka opettavat ja ohjaavat näitä oppilaita, että oppilastovereiden apostolisella toiminnalla[23] ja aivan erityisesti niiden pappien ja maallikoiden työllä, jotka opettavat heille pelastuksen oppia tavalla, joka on oppilaiden iän ja olosuhteiden kannalta sovelias, ja tarjoavat heille hengellistä apua ja johdatusta kaikin ajan ja tilanteen sallimin keinoin.

Kirkko muistuttaa vanhempia heidän vakavasta velvollisuudestaan tehdä kaikkensa ja jopa vaatia, että heidän lapsensa voivat käyttää näitä keinoja hyväkseen ja että heidän kristillinen kasvatuksensa edistyisi rinta rinnan maallisen kasvatuksen kanssa. Sen tähden Kirkko kiittää niitä viranomaisia ja valtioita, jotka ottaen huomioon nyky-yhteiskunnassa vallitsevan pluralismin ja kunnioittaen ihmisille kuuluvaa uskonnonvapautta tukevat perheitä, niin että lasten kasvatuksesta huolehditaan jokaisessa koulussa

kunkin perheen moraalisten ja uskonnollisten periaatteiden mukaisesti.[24]

8. Kirkon vaikutus opetuksen alalla on erityisen näkyvä katolisessa koulussa. Siinä sivistykselliset päämäärät ja nuorison inhimillinen kehittäminen eivät ole vähäisemmällä sijalla kuin muissa kouluissa. Kuitenkin sen ominainen tehtävä on luoda kouluyhteisössä evankeliumin vapauden ja rakkauden läpitunkema ilmapiiri, tukea nuoria heidän yksilöllisessä kehityksessään siten, että he kaikki yhdessä kasvavat uudeksi luomukseksi, jollaiseksi he kasteessa ovat tulleet, ja saattaa koko inhimillinen kulttuuri sopusointuun pelastuksen sanoman kanssa, niin että oppilaiden vähitellen omaksuma tieto maailmasta, elämästä ja ihmisestä on kristillisen uskon valaisemaa.[25] Siten katolinen koulu – niin kuin sen täytyykin – ottaa huomioon nykymaailman tilanteen kehityksen ja ohjaa oppilaansa tehokkaasti lisäämään maanpäällisen yhteiskunnan hyvinvointia. Se valmistaa heitä palvelutehtävään Jumalan valtakunnan laajentamiseksi niin, että viettämällä esimerkiksi apostolista elämää heistä tulee ikään kuin pelastuksen hapate inhimilliselle yhteiskunnalle.

Koska katolinen koulu voi toimia apuna Jumalan kansan tehtävän täyttämässä sekä ihmiskunnan ja Kirkon välisen dialogin edistämässä kummankin osapuolen eduksi, sillä on nykymaailmassakin erittäin tärkeä tehtävä. Siksi pyhä kirkolliskokous julistaa uudestaan sen, mikä on ilmoitettu jo monissa kirkollisen opetusviran asiakirjoissa,[26] nimittäin että Kirkolla on oikeus vapaasti perustaa ja johtaa kaikentyyppisiä ja -tasoisia kouluja. Kirkolliskokous muistuttaa myös, että tämänkaltaisen oikeuden käyttäminen turvaa mitä suurimmassa määrin omantunnonvapauden, vanhempien oikeudet samoin kuin sivistystason kohoamisen.

Opettajat muistakoot, että katolisen koulun ohjelman ja päämäärien toteuttaminen riippuu suurimmalta osalta

heistä.[27] Opettajankoulutuksen tulee sen vuoksi olla erittäin huolellista, niin että opettajat sekä maallisen että uskonnollisen tietouden suhteen täyttävät sopivat vaatimukset ja ovat myös kaikki puolin perehtyneitä ajanmukaiseen pedagogiaan. Rakkauden sävyttämässä yhteistyössä toistensa ja oppilaittensa kanssa ja täynnä apostolista henkeä opettajat todistakoot elämällään ja opetustyöllään Kristuksesta, ainoasta Opettajasta. Opettajien tulee työskennellä vanhempien työtovereina ja yhteistoiminnassa heidän kanssaan kiinnittää jokaisessa kasvatusvaiheessa tarpeellista huomiota sukupuolten välisiin eroihin ja jumalallisen Kaitsemuksen kummallekin sukupuolelle määräämään tehtävään perheessä ja yhteiskunnassa. Heidän tulee tehdä kaikkensa innostaakseen oppilaansa itsenäiseen työkentelyyn ja myös kouluvuosien jälkeen saattaa heitä neuvoillaan ja ystävyydellään ja muodostaa erityisiä Kirkon todellisen hengen innoittamia kerhoja ja yhdistyksiä. Pyhä kirkolliskokous julistaa, että näiden opettajien työ on sanan aidossa merkityksessä apostolaattia, joka on erittäin sopivaa ja välttämätöntä myös meidän aikanamme ja samalla suuri palvelus yhteiskunnalle. Kirkolliskokous muistuttaa katolisia vanhempia heidän velvollisuudestaan uskoa lapsensa katolisten koulujen kasvatettaviksi, milloin ja missä se on mahdollista; samoin on vanhempien velvollisuus tukea näitä kouluja parhaan kykynsä mukaan ja toimia näiden kanssa yhteistyössä lastensa hyväksi.[28]

9. Kaikkien koulujen, millä tavoin ne sitten ovatkin riippuvaisia Kirkosta, täytyy niin suuresta määrin kuin on mahdollista vastata edellä esitettyä kuvaa katolisesta koulusta, vaikka katolinen koulu paikallisten olosuhteiden mukaan voi saada erilaisen muodon.[29] Kirkko arvostaa myös suuresti niitä varsinkin uusien kirkkojen vaikutusalueilla olevia katolisia kouluja, joita käy myös ei-katolisia oppilaita.

Katolisia kouluja perustettaessa ja johdettaessa on huomio kiinnitettävä nykyajan kehityksen vaatimuksiin. Vaikka alkeis- ja keskikouluja peruskasvatuksen antajina on edelleen edistettävä, niin arvokkaita ovat myös ne nykyajan olosuhteiden johdosta erityisen tarpeelliset oppilaitokset, joita ovat ammatti- ja tekniset koulut,[30] aikuiskasvatus- ja sosiaalisen toiminnan koulutuskeskukset, oppilaitokset vammaisia varten, jotka tarvitsevat erityistä huolenpitoa, sekä seminaarit, joissa opettajia valmistetaan sekä uskonnonopetusta varten että muihin kasvatustehtäviin.

Pyhä kirkolliskokous kehottaa vakavasti Kirkon paimenia ja kaikkia kristittyjä uhrauksia säästämättä auttamaan katolisia kouluja, jotta ne täyttäisivät tehtävänsä yhä täydellisemmin, sekä avustamaan ja tukemaan niitä nuoria, joille ei ole suotu riittäviä varoja tai jotka ovat vailla perheen apua ja kiintymystä tai eivät tunne uskon lahjaa.

10. Kirkko haluaa pitää huolta myös korkeammista oppilaitoksista, erityisesti yliopistoista ja tiedekunnista. Alaisissaan oppilaitoksissa Kirkko pyrkii siihen, että nämä harjoittaisivat eri oppiaineita niiden omia periaatteita ja metodia sekä tieteellisen tutkimuksen vapautta noudattaen siten, että saavutetaan yhä syvempää tietoa ja että, nykyajan ongelmat ja tutkimukset huomioon ottaen, käsitteään yhä selvemmin, miten usko ja tiede palvelevat yhtä ja samaa totuutta, näin seuraten Kirkon opettajien ja erityisesti pyhän Tuomas Akvinolaisen jälkiä.[31] Tällä tavoin kristillisen ajattelutavan julkinen, kestävä ja yleinen vaikutus ulottuu koko korkeamman kulttuurin kehitykseen. Näiden oppilaitosten opiskelijoista on koulutettava oppineisuudeltaan erinomaisia ihmisiä, jotka ovat valmiita ottamaan kantaakseen tavallista vastuunalaisempia tehtäviä yhteiskunnassa ja todistamaan uskosta maailmassa.[32]

Katolisiin yliopistoihin, joissa ei ole teologista tiedekuntaa, olisi perustettava teologinen laitos tai oppituoli,

jonka toimesta pidettäisiin myös maallikko-opiskelijoille soveltuvia luentoja. Koska tieteiden edistys riippuu ennen kaikkea korkeatasoisesta tieteellisestä tutkimustyöstä, olisi katolisissa yliopistoissa ja tiedekunnissa kiinnitettävä erityistä huomiota niihin laitoksiin, joissa ensisijaisesti edistetään tieteellistä tutkimusta.

Pyhä kirkolliskokous kehottaa lämpimästi sijoittamaan katolisia yliopistoja ja korkeakouluja sopivasti eri puolille maailmaa, siten että ne loistavat, ei lukumäärällään vaan tieteellisellä tasollaan. Olkoot niiden ovet auki todella lahjakkaille opiskelijoille varojen puuttuessakin, erityisesti niille, jotka tulevat uusista kansakunnista.

Koska yhteiskunnan ja itse Kirkon kohtalo on suuresti riippuvainen korkeampia opintoja harjoittavien nuorten menestyksestä,[33] Kirkon paimenien ei ole ainoastaan tarmokkaasti huolehdittava katolisissa yliopistoissa opiskelevien nuorten hengellisestä elämästä, vaan huoleksaan kaikkien lastensa hengellisestä kehityksestä heidän on keskenään neuvoteltuaan pidettävä huolta myös siitä, että ei-katolisten yliopistojen välittömässä läheisyydessä olisi katolisia ylioppilaskoteja ja keskuksia, joissa huolellisesti valikoidut ja valmistetut papit, sääntökuntalaiset ja maallikot antavat pysyvää hengellistä ja henkistä tukea yliopistossa opiskelevalle nuorisolle. Sekä katolisissa että ei-katolisissa yliopistoissa opiskelevia poikkeuksellisen lahjakkaita nuoria, jotka vaikuttavat sopivilta opetus- tai tutkimustyöhön, olisi erityisesti autettava ja rohkaistava valitsemaan opetustyö elämänurakseen.

11. Kirkko odottaa paljon teologisten tiedekuntien toiminnasta.[34] Näiden tehtäväksi hän se uskoo omien opiskelijoittensa erittäin vastuullisen koulutuksen ei ainoastaan papilliseen sielunhoitoon, vaan eritoten opetus-tehtäviin korkeampien kirkollisten tieteiden oppituolessa tai omakohtaisen tutkimustyön harjoittamiseen tai vielä vaativampaan akateemiseen apostolaattiin. Näiden tie-

dekuntien tehtävänä on tehdä myös perusteellista pyhien tieteiden eri alojen tutkimusta, niin että saavutetaan yhä täydellisempi pyhän ilmoituksen ymmärtäminen, että esisiemme meille jättämä kristillisen viisauden perintö yhä enemmän avautuu, dialogi erossa olevien veljämme ja eikristittyjen kanssa edistyy ja löydetään vastaukset niihin kysymyksiin, jotka tulevat esille sitä mukaa kun tiede kehittyy.[35]

Sen tähden tulee teologisten tiedekuntien harkittuaan uudelleen omia säästönsäan pontevasti edistaa teologiaa ja niihin liittyviä tieteenaloja ja ottaen avuksi nykyaikaiset menetelmät ja apuneuvot ohjata opiskelijoita entistä syvempään opinto- ja tutkimustyöhön.

12. Koska yhteistyö, joka hiippakunnallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla käy yhä pakottavammaksi, on ehdottoman välttämätöntä myös koulutuksen alalla, on turvaututtava kaikkiin mahdollisiin keinoihin sopivan yhteistyön edistämiseksi katolisten koulujen välillä. Katolisten ja muiden koulujen välillä on kehitettävä sitä yhteistyötä, jota koko ihmiskunnan hyvinvointi tarvitsee.[36]

Entistä suurempi koordinaatio ja yhteistyö tuottavat runsasta hedelmää erityisesti akateemisten oppilaitosten ollessa kyseessä. Sen tähden täytyy jokaisessa yliopistossa eri tiedekuntien auttaa toisiaan, sikäli kuin niiden aihe sen sallii. Yliopistojen on myös keskenään lisättävä yhteistointia pitämällä yhteisiä kansainvälisiä konferensseja, jakamalla keskenään tieteellistä tutkimustyötä, vaihtamalla keskenään tutkimustuloksia, harjoittamalla opettajavaihtoa ja edistämällä muutakin sellaista, mikä on yhteistyön kannalta edullista.

PÄÄTÖS

Pyhä kirkolliskokous kehottaa painokkaasti nuoria ihmisiä itse huomaamaan kasvatustyön tärkeyden ja omistautumaan sille jaloin mielin varsinkin sellaisilla seuduilla, missä nuorison kasvatusta opettajapulan tähden on vaarassa jäädä puutteelliseksi.

Pyhä kirkolliskokous ilmaisee kiitollisuutensa niille pappeille, luostariveljille ja -sisarille ja maallikoille, jotka evankelisessa uhrautuvaisuudessaan ovat antautuneet jaloille kasvatustyöhön eriasteisissa kouluissa ja oppilaitoksissa, ja kehottaa heitä antaumuksella jatkamaan sitä työtä, johon he ovat ryhtyneet. Edelleen kirkolliskokous kannustaa heitä etevyyteen pedagogisessa työssä ja tiedon etsinnässä sillä tavoin, että levittämällä oppilaittensa keskuuteen Kristuksen henkeä he eivät ainoastaan edistä Kirkon sisäistä uudistumista, vaan myös säilyttävät ja lisäävät sen siunauksellista vaikutusta nykypäivän maailmassa, erityisesti intellektuaalisessa maailmassa.

Tämän julistuksen kokonaisuudessaan ja yksityiskohdissaan ovat kirkolliskokouksen isät hyväksyneet. Ja sen apostolisen vallan nojalla, jonka olemme saanut Kristukselta, me yhdessä kirkolliskokouksen isien kanssa hyväksyimme, vahvistamme ja säädämme niin Pyhässä Hengessä ja määräämme, että Jumalan kunniaksi julistetaan sitä, minkä kirkolliskokous on säätänyt.

Roomassa, pyhän Pietarin istuimen luona,
lokakuun 28. päivänä 1965

Minä Paavali, katolisen Kirkon piispa

(kirkolliskokouksen isien allekirjoitukset)

VIITTEET

- 1 Vrt. lukuisten kasvatuksen tärkeyttä valaisevien asiakirjojen joukosta varsinkin: Benedictus XV, apostolinen kirje *Communes Litteras*, 10.4.1919: AAS 11 (1919), 172; Pius XI, kiertokirje *Divini Illius Magistri*, 31.12.1929: AAS 22 (1930), 49-86; Pius XII, puhe Italian Katolisen Aktion nuorille, 20.4.1946: *Discorsi e Radiomessaggi VIII*, 53-57; sama, puhe ranskalaisille perheenisille, 18.9.1951: *Discorsi e Radiomessaggi XIII*, 241-245; Johannes XXIII, sanoma kiertokirje *Divini Illius Magistrin* ilmestymisen 30-vuotispäivän johdosta, 30.12.1959, AAS 52 (1960), 57-59; Paavali VI, puhe *Federazione Instituti Dipendenti dall'Autorità Ecclesiastica* jäsenille, 30.12.1963: *Encicliche e Discorsi di S. S. Paolo VI, I*, Rooma 1964, 601-603; vrt. myös Vatikaanin II ekumeenisen kirkolliskokouksen valmistelevia asiakirjoja, ensimmäinen sarja, *Antepraeparatoria*, osa III, 363-364, 370-371, 373-374.
- 2 Vrt. Johannes XXIII, kiertokirje *Mater et Magistra*, 15.5.1961: AAS 53 (1961), 413, 415-417, 424; sama, kiertokirje *Pacem in terris*, 11.4.1963: AAS 55 (1963), 278ss.
- 3 Vrt. Yhdistyneiden Kansakuntien 10.12.1948 pidetyssä yleiskokouksessa hyväksymää Ihmisoikeuksien julistusta (*Déclaration des droits de l'homme*); vrt. *Déclaration des droits de l'enfant*, 20.11.1959; *Protocole additionnel à la convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales*, Pariisi 20.3.1952; vrt. Ihmisoikeuksien julistuksen yhteydessä myös Johannes XXIII, kiertokirje *Pacem in terris*, 11.4.1963: AAS 55 (1963), 295ss.
- 4 Vrt. Johannes XXIII, kiertokirje *Mater et Magistra*, 15.5.1961: AAS 53 (1961), 402; Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 17: AAS 57 (1965), 21.
- 5 Pius XII, radiosanoma 24.12.1942: AAS 35 (1943), 12, 19; Johannes XXIII, kiertokirje *Pacem in terris*, 11.4.1963: AAS 55

- (1963), 259; vrt. myös yllä mainittua Ihmisoikeuksien julistusta viitteessä 3.
- 6 Vrt. Pius XI, kiertokirje Divini Illius Magistri, 31.12.1929: AAS 22 (1930), 50ss.
- 7 Vrt. Johannes XXIII, kiertokirje Mater et Magistra, 15.5.1961: AAS 53 (1961), 441ss.
- 8 Vrt. Pius XI, kiertokirje Divini Illius Magistri, 83.
- 9 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 36: AAS 57 (1965), 41ss.
- 10 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Christus Dominus*, 12-14.
- 11 Vrt. Pius XI, kiertokirje Divini Illius Magistri, 59ss.; vrt. kiertokirje *Mit brennender Sorge*, 14.3.1937: AAS 29 (1937), 164ss.; Pius XII, puhe A.I.M.C:lle (Italian katolisten opettajien liitto), 8.9.1946: *Discorsi e Radiomessaggi VIII*, 218.
- 12 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Lumen gentium*, 11 ja 35: AAS 57 (1965), 16 ja 40ss.
- 13 Vrt. Pius XI, kiertokirje Divini Illius Magistri, 63ss.; Pius XII, radiosanoma 1.6.1941: AAS 33 (1941), 200; puhe A.I.M.C:n kongressille, 8.9.1946: *Discorsi e Radiomessaggi VIII*, 218; mitä tulee subsidiaarisuusperiaatteeseen, vrt. Johannes XXIII, kiertokirje *Pacem in terris*, 11.4.1963: AAS 55 (1963), 294.
- 14 Vrt. Pius XI, kiertokirje Divini Illius Magistri, 53, 56ss.; sama, kiertokirje *Non abbiamo bisogno*, 29.6.1931: AAS 23 (1931), 311ss.; Pius XII, valtiosihteeristön kirje Italian 28. sosiaaliselle viikolle, 20.9.1955: *L'Osservatore Romano*, 29.9.1955.
- 15 Kirkko kiittää niitä yhteiskunnallisia, paikallisia, kansallisia ja kansainvälisiä viranomaisia, jotka tietoisina tämän ajan pakottavista vaatimuksista tekevät kaikkensa saattaakseen kaikki kansat osallisiksi entistä täydellisemmästä kasvatuksesta ja inhimillisestä kulttuurista. Vrt. Paavali VI, puhe Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokoukselle, 4.10.1965: AAS 57 (1965), 877-885.
- 16 Vrt. Pius XI, *motu proprio Orbem catholicum*, 29.6.1923: AAS 15 (1923), 327-329; dekreetti *Provide sane*, 12.1.1935: AAS 27 (1935), 145-152; Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Christus Dominus*, 13 ja 14.
- 17 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, konstituutio *Sacrosanctum Concilium*, 14: AAS 56 (1964), 104.
- 18 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Inter mirifica*, 13 ja 14: AAS 56 (1964), 149.

- 19 Vrt. Pius XI, kiertokirje Divini Illius Magistri, 76; Pius XII, puhe Baijerin katolisten opettajien liitolle, 31.12.1956: Discorsi e Radiomessaggi XVIII, 746.
- 20 Vrt. Cincinnatin III provinsiaalikonssiili, 1861: Collatio Lacensis, III, 1240, c/d; Pius XI, kiertokirje Divini Illius Magistri, 60, 63.
- 21 Vrt. Pius XI, kiertokirje Divini Illius Magistri, 63; kiertokirje Non abbiamo bisogno, 29.6.1931: AAS 23 (1931), 305; Pius XII, valtiosihteeristön kirje Italian 28. sosiaaliselle viikolle, 20.9.1955: L'Osservatore Romano, 29.9.1955; Paavali VI, puhe Italian kristilliselle ammattiliitolle (A.C.L.I.), 6.10.1963: Encicliche e Discorsi di Paolo VI, I, Rooma 1964, 230.
- 22 Vrt. Johannes XXIII, sanoma kiertokirje Divini Illius Magistrin ilmestymisen 30-vuotispäivän johdosta, 30.12.1959: AAS 52 (1960), 57.
- 23 Kirkko pitää suuressa arvossa sitä apostolista toimintaa, jota katoliset opettajat ja oppilastoverit harjoittavat myös näissä kouluissa.
- 24 Vrt. Pius XII, puhe Baijerin katolisten opettajien liitolle, 31.12.1956: Discorsi e Radiomessaggi XVIII, 745ss.
- 25 Vrt. Westminsterin provinsiaalikonssiili I, 1852: Collatio Lacensis III, 1334, a/b; Pius XI, kiertokirje Divini Illius Magistri, 77ss.; Pius XII, puhe Baijerin katolisten opettajien liitolle, 31.12.1956: Discorsi e Radiomessaggi XVIII, 746; Paavali VI, puhe F.I.D.A.E:n jäsenille, 30.12.1963: Encicliche e Discorsi di Paolo VI, I, Rooma 1964, 602ss.
- 26 Vrt. varsinkin viitteessä 1 mainittuja asiakirjoja; sitä paitsi tämä Kirkon oikeus on tunnustettu monessa provinsiaalikonssiilissa sekä myös useampien viime aikoina pidettyjen piispainkonferenssien julistuksissa.
- 27 Vrt. Pius XI, kiertokirje Divini Illius Magistri, 80ss.; vrt. Pius XII, puhe Italian keskikoulujen katolisten opettajien liitolle (U.C.I.I.M.), 5.1.1954: Discorsi e Radiomessaggi XV, 551-556; Johannes XXIII, puhe Italian katolisten opettajien liiton (A.I.M.C.) 6. kongressille, 5.9.1959; Discorsi, Messaggi, Colloqui, I, Rooma 1960, 427-431.
- 28 Vrt. Pius XII, puhe Italian keskikoulujen katolisten opettajien liitolle (U.C.I.I.M.), 5.1.1954, Discorsi e Radiomessaggi XV, 555.
- 29 Vrt. Paavali VI, puhe Katolisen opetuksen kansainväliselle toimistolle (O.I.E.C.), 25.2.1964: Encicliche e Discorsi di Paolo VI, II, Rooma 1964, 232.

- 30 Vrt. Paavali VI, puhe Italian kristilliselle ammattiliitolle (A.C.L.I), 6.10.1963: Encicliche e Discorsi di Paolo VI, I, Rooma 1964, 229.
- 31 Vrt. Paavali VI, puhe 6. kansainväliselle tomistiselle kongressille, 10.9.1965: AAS 57 (1965), 788-792.
- 32 Vrt. Pius XII, puhe Ranskan katolisten korkeakoululaitosten opettajille ja oppilaille, 21.9.1950: Discorsi e Radiomessaggi XII, 219-221; kirje Pax Romanan 22. kongressille, 12.8.1952: Discorsi e Radiomessaggi XIV, 567-569; Johannes XXIII, puhe Katolisten yliopistojen liitolle, 1.4.1959: Discorsi, Messaggi, Colloqui, I, Rooma 1960, 226-229; Paavali VI, puhe Milanon katolisen yliopiston akateemiselle senaatille, 5.4.1964: Encicliche e Discorsi di Paolo VI, II, Rooma 1964, 438-443.
- 33 Vrt. Pius XII, puhe Rooman yliopiston akateemiselle senaatille ja opiskelijoille, 15.6.1952: Discorsi e Radiomessaggi XIV, 208: 'Huomisen yhteiskunnan suunta riippuu pääasiassa nykyisten yliopistolaisten mielestä ja sydäimestä.'
- 34 Vrt. Pius XI, apostolinen konstituutio Deus Scientiarum Dominus, 24.5.1931: AAS 23 (1931), 245-247.
- 35 Vrt. Pius XI, kiertokirje Humani Generis, 12.8.1950: AAS 42 (1950), 568ss., 578; Paavali VI, kiertokirje Ecclesiam Suam, osa III, 6.8.1964: AAS 56 (1964), 637-659; Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti Unitatis redintegratio: AAS 57 (1965), 90-107.
- 36 Vrt. Johannes XXIII, kiertokirje Pacem in terris, 11.4.1963: AAS 55 (1963), 284 ja muut kohdat.